

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja vsakega 25. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Narod sam zahteva takojšnjo uzakonitev novega invalidskega zakona Odločujoči dnevi . . .

Odločujoči dnevi so pred nami. Dnevi, ko naj Narodna skupščina strmoglavno v prokletstvo pozabljenja sedanje »Invalidsko Kosovo« z novim invalidskim zakonom, da bodo obrisane solze in bo zasijal simbol »Kosovke devojke« — lik stare junaške slave in priznavanja vojnih žrtev, žrtvovanih za svobodo, za domovino, ki je sto in stoletja hrabrila brate Srbe in jih vodila v odločilne boje za osvoboditev Južnih Slovencev, in za zedinjenje treh bratov v državo Jugoslavijo. Dnevi, ko naj bodo priznani tudi junaki Doberdoba in Soče, ko naj grobovi slovenskih fantov in mož, oltar-žrtvenik, postavljen in nastal zato, da je lep Jugoslaviji ohranjen biser — Slovenija, ne bodo samo grob.

Ti veliki, pomembni dnevi so pred nami.

In vsa Slovenija, ves narod, s spomenicami, tisočermi podpisi, brzojavami, dopisi od vsepovsod, z občinskih zborov Krajevnih odborov Udruženja, z občinskih sej mnogoštevilnih slovenskih občin, s konferenc družtev, korporacij in organizacij, — pošilja klice in zahteve, da se mora od državne komisije izdelan načrt invalidskega zakona uzakoniti takoj, tak kakor je narejen in odobren od Udruženja vojnih invalidov. Vsaj do praznika Vstajenja Kristusovega naj bo uzakonjen. Naj velikonočni zvonovi zazvone aleluja tudi dosedaj pozabljenim vojnim žrtvam, žrtvovanim za domovino, za osvoboditev in za zedinjenje treh bratov po krvi in jeziku, da bodo tudi srca dosedaj ponižanih in razžaljenih zapela pesem aleluja.

To so dejstva, ki jih bo zgodovina zapisala z zlatimi črkami, dejstva, da je postalo vprašanje vojnih žrtev vprašanje vsega naroda in je s tem simbol in veličina pojma in pesmi o »Kosovski devojki«, ki je stoletja hrabrila srbski narod, danes v zedinjeni hiši treh bratov Jugoslovenov, povečana in vstaja kakor Krist iz zapečatenega groba.

Razgibale so se vse občine novomeškega okoliša in so župani s svojimi odborniki na svojih sejah sklenili podvzeti vse mere, da se izdelan načrt zakona takoj uzakoni.

Tako je občina Šmihel-Stopiče, kot največja podeželska občina na svoji seji 17. februarja t. l. sklenila, poslati pisma-spomenice na vsa odločilna mesta.

Občina Šmarjeta pri Novem mestu, občina Prečna, Št. Peter, itd., so isto sklenile na svojih sejah in odposlale spomenice.

Občina Mirna peč zahteva v spomenici, ki je bila poslana na odločujoče osebnosti, in kjer stoji med drugim zapisano:

»Znano nam je, da je bil invalidski zakon iz leta 1929, za vse invalide in njih zadrage v pogubo in občinam v breme. Zato občinski odbor mirnopoške občine zahteva, da se novi zakon takoj predloži Narodni skupščini in takoj uzakoni. Naj bo novi invalidski zakon vojnim invalidom, njih družinam ter vojnim vdovam in sirotam blagodejno darilo za vse žrtve in gorja, ki so jih doprinesli v strelskih jarkih, umirajoči za svobodo in zedinjenje.«

Enako so zahtevale občine iz okoliša naših krajevnih organizacij: iz okoliša Moravč, Ptuj, Slov. Konjic, Slov. Bistrice, Šoštanja, Tržiča, Beltincev in Murske Sobotne v Prekmurju, Črnom-

lja in Metlike, v Belokrajini, Žužemberka, Krškega, Litije, Zagorja ob Savi, Trebnjega, Vrhnike, Selc nad Šk. Loko, Radovljice, Št. Peter v Sav. dolini, Kočevja, Mokronoga, Ribnice, Cerknice, Maribora, Ljutomera, Kamnika.

Poleg tega so vse občine kamniškega sodnega okoliša popisale vse vojne žrtve, da bo za slučaj uzakonitve novega zakona že vse pripravljeno tudi za tiste, ki so do danes nepriznani. Obenem so s svojih sej v imenu vseh prebivalcev poslali na odločujoča mesta zahteve, naj bo zakon uzakonjen takoj, da bo praznik vstajenja Kristusovega res praznik veselja za vojne žrtve in za vse prebivalstvo.

Občine brežiškega sreza — in teh je 18 — so vse s svojih občinskih sej poslale spomenice z zahtevo po novem inv. zakonu. Zahtevajo takole:

»Slovenski invalidi, prezirajoč svoje življenje in srečo, so v nečloveških borbah, trpljenju in mukah tam na Doberdolu in ob Soči oteli za Jugoslavijo, za svojo, takrat vstajajoča domovino, najkrasnejši biser, Slovenijo. Ti mučeniki, preostanki padlih junakov, že skoraj 20 let trpe krivice, bedo, ponižanje, nepriznanje in vse, kar je s tem v zvezi. Naj ne gredo krmarji Jugoslavije preko njihovih zahtev, ki so ob enem tudi naše zahteve, in naj uzakonijo invalidski zakon, kakor ga je naredila državna komisija. To vsaj sedaj, ko jih je krivica in nevaležna zgodovina že toliko tisočev zrušila v prerani grob. Željam in zahtevam vojnih žrtev se pridružuje tudi naš občinski odbor soglasno v interesu občine in radi ugleda domovine, kakor tudi za zgled novemu pokoljenju, ki bo tako znal, da domovina ne pozabi tistih, ki so se zanj žrtvovali.«

Občina Rakek je poslala spomenico in v tej je zahteva:

»Sestradani invalidi, objokane vdove in neutolažljivi starši ter bedne sirote-otroci, so žrtve brezvestnega invalidskega zakona 1929. leta. Gospod minister, v imenu vsega prebivalstva občine Rakek Vas naprošamo, pomagajte, da bo novopredlagani invalidski zakon takoj sprejet.«

Občina Bloke je med drugim zapisala:

»Zaradi vseh krivic, navedenih v naši spomenici, zahtevamo v imenu celokupnega občinskega odbora in v imenu vsega prebivalstva občine Bloke, da se predlagani invalidski zakon v celoti in takoj sprejme, da bodo žrtve vsaj prišle do delne omilitve za domovino prestanega gorja.«

Občina Doberna pri Celju pa nam piše:

»Oblastnemu odboru Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani. — Pošiljamo Vam prepise resolucije, sklenjene na redni seji občinskega odbora te občine, dne 13. febr. 1938. Ker je besedilo poslano na različne osebnosti, je tudi vsaka resolucija zato nekoliko spremenjena, zato Vam pošiljamo več kopij. Uverjeni smo, da bo stvar prodrla, ker kdor bi zoper ta zakon glasoval, nima srca pa tudi ne smisla za dobro urejeno državo.«

Nekaj stavkov iz resolucije občine Doberna:

»Prosim Vas, g. predsednik ministrskega sveta, da zastavite vse svoje moči, da se predloženi osnutek zakona neizpremenjen ter čim prej od parlamenta sprejme. Delal bo čast domovini pred vsem svetom, Vam pa in vsem članom vlade bo v sladko zavest, da ste odpravili veliko socialno krivico trpečim žrtvam svetovne vojne. Upamo in smo uverjeni, da boste zamogli pokloniti za praznik vstajenja Kristusovega prizadetim trpečim in nam vsem to veselo pisanko.«

Tako se vrste zahteve . . .

Pa ne samo občine in Krajevni odbori Udruženja, ne samo nešteti podpisi na spomenicah, ki jih podpisuje ljudstvo, tudi društva so stopila s svojimi zahtevami na plan, ter istotako zahtevajo, da se enkrat dostojno za državo in za vojne žrtve reši ta invalidski problem.

Sokolska župa ljubljanska nam je sporočila, da je zahtevala od glavne uprave v Beogradu, naj uporabi vse potrebne ukrepe na najodločujočih mestih, da se upravičene zahteve vojnih žrtev sprejmejo in zakon uzakoni takoj in s tem postavi invalidsko vprašanje ne samo v korist vojnim žrtvam, temveč v splošno državno korist. Med drugimi stoji v pismu upravi Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije v Beogradu:

Priporočali smo br. sav. upravi, da je dolžnost Sokolstva, da zastavi tozadevno ves svoj moralni vpliv, ker je naša sokolska dolžnost, da podpiramo vsako težnjo onih, ki so doprinesli mnogo osebnih žrtev za našo Jugoslavijo, kakor tudi stališče, da more Sokolstvo šteti mnogo jugoslovenskih invalidov med svoje zveste in agilne člane.

Stojmo budni na straži . . .

Iz govora tov. Matka Štefeta na seji plenuma Središnjega odbora U. V. I. v Beogradu, ki je zasedal v dneh 22. do 24. januarja 1938.

Izgleda, da smo, po dolgih dvajsetih letih, dočakali, da se resno razmišlja o invalidskem problemu in da se ta problem namerava rešiti.

Malo nas je še ostalo, ki smo dočakali ta čas. Mnogo je onih, ki so odšli nezaščiteni, nepriznani. Tovariši, vi dobro veste, koliko energije, koliko fizične in duševne moči je bilo potrebno in koliko je bilo potrošenih materielnih sredstev za to, da smo prišli naposled do tega uspeha.

Kot organizacija smo podvzeli vse, kar nam je le bilo mogoče. Ali smo storiili dovolj v naših lastnih vrstah, v naši javnosti in v mednarodni javnosti — o tem ne bom govoril. Delali smo kot organizacija in delamo neumorno, da smo naposled po dveh desetletjih pritrali to vprašanje tako daleč.

Kar se tiče akcije za nov invalidski zakon, smo tokrat šli mnogo dalje in odločneje, ker je zadnji čas, da se popravijo krute krivice in je gotovo, da nas čez deset let ne bo več veliko. S to akcijo smo v narodu uspeli, da so danes zainteresirani široki krogi naše javnosti in odločujoči faktorji, ki morajo rešiti ta problem — in zato moremo

Banovinski odbor društva Rdečega križa je pozval svoj glavni odbor v Beogradu, naj na vseh odločujočih mestih, posebno pa pri vzvišenem predsedniku Rdečega križa, knezu-namestniku Pavlu, ministrskemu svetu, predsedniku narodne skupščine in senata, posreduje in doseže, da bo zakon čim prej uzakonjen.

In Glavni odbor Rdečega križa v Beogradu nam je že odgovoril in sporoča:

»U komisiji pri Ministarstvu soc. politike i narodnog zdravlja za izradu zakona o ratnim invalidima, saradjuje i naš član Glavnog odbora Crvenog krsta, g. dr. Jordan Stajić, sanitetski djeneral u penziji. On će nastojati, da se ovim zakonom što više popravi materijelno stanje ratnih invalida.«

Prosvetna zveza nas obvešča, da je poslala na vsa odločujoča mesta spomenico z zahtevo, da se invalidski zakon čimpreje uzakoni.

Vemo tudi, da je enako zahtevala vse to Zveza bojevnikov, Legija koroških borcev, Savez jugoslovenskih dobrovoljcev, Udruženje rezervnih oficirjev i ratnikov, Majstrovj borci, Jadranska straža, Narodna obramba, Udruženje četnikov, Udruženje jugoslov. učiteljstva, Zveza kulturnih društev, Kolo jugoslov. sester, Društvo kneginje Zorke, Društvo slov. fantov in deklet, Društvo kmečkih fantov in deklet, Jugoslov. nacionalna stranka in Jugoslov. Radikalna zajednica.

*

Odločujoči so dnevi . . .

Bodi v bodočnosti lepa bela cesta! . . . In petje velikonočnih zvonov bodi aleluja — pesem priznanja vojnim žrtvam, daleč odmevajoča — nazaj je prepaj!

reči, da smo dosegli velik uspeh, pa če bi, — kar ne daj Bog —, v tej akciji tudi propadli. Odgovornost bi ne padla na nas. Veliko je storjenega — potrebno pa je, da to delo tudi dokončamo.

Imamo obljube odločujočih. Čutimo razpoloženje naroda. Izgleda, da nam priznavajo zaslužene pravice — ali dokler ta problem, to invalidsko vprašanje, ni z zakonom rešeno, tako rešeno, kakor je zaslužen — moramo stati budni na straži. Garancijo, da se bo povoljno rešil ta problem, vidim v prvi vrsti in pred vsem v naših strnjenih invalidskih vrstah. Nočem podcenjevati odločujočim faktorjem njihovo dobro voljo in pripravljenost, ali poudarjam: v nas samih vidim 100% garancijo, ki me bodri. Moramo ostati neutrudljivi in odločni, solidarni ter kompaktni še v naprej — do zmage! (Klici: Tako je!)

Poslušajoč vas, ugotavljam, da ste, tovariši, skromni! Lepo je biti skromen! Mi smo za nas lahko skromni, ali ne smemo biti preskromni z ozirom na bodočnost, za naše bodoče generacije, v interesu obstoja naših potomcev in v interesu bodoče narodne obrambe in jugoslovenske bodočnosti. (Odobravajte in ploskanje.)

Mlade generacije niso več stare generacije. Mlade generacije mislijo s svojo glavo, one danes drugače pojmujejo reči kakor mi. Zato ta načrt, ki ga je naredilo Udruženje, ne sme biti naša

maksimalna, ampak **minimalna zahteva** v korist bodočnosti Jugoslavije.

Potrebno je, da govorimo popolnoma odkrito in iskreno. Ožji Središnji odbor, ki nas zastopa v državni komisiji za izdelavo zakona in ki nas bo zastopal do končnega uspeha ali poraza — naj na tem mestu odločno pove vsem tistim, ki delajo na tem velikem delu, da dobro premislijo, kaj vojnim žrtvam dajejo in kaj odklanjajo. Kdor nas v organizaciji aparata — ki naj v bodoče po našem načrtu in naših zahtevah izvaja in izvršuje zaščito vojnih žrtev — ovira in komur to ni po volji, povejte mu, da on ni prijatelj vojnih žrtev, borec in tvorec Jugoslavije, ni nikoli bil in tudi ne želi dobro Jugoslaviji. Povejte mu, da smo mi, invalidi Jugoslavije, mogli mnogo bolje voditi in izvrševati zaščito in to z najskromnejšimi sredstvi iz državne blagajne, kakor se je to delalo doslej. Naj se ne boji, da bi mi, invalidi, podirali temelje, zidane iz naših kosti in z življenji naših tovarišev.

Mi nimamo garancije in ne verujemo, pa naj bo zakon še tako točen in precizen, da se bo vse v redu vršilo. Tekom dveh desetletij se je pokazalo in dokazalo, da je garancija za pravično in pravilno izvrševanje priznanja — invalidske zaščite — edino v kontroli invalidov in njihovega Udruženja. Zato ne moremo in ne bomo odstopili od naše zahteve, ki predvideva soudeležbo, soodločevanje pri izvrševanju odredb

bodočega invalidskega zakona. Kdor bi nam rad to preprečil, naj pove! Dovolj se je igralo in slepomišilo z nami! Zdi se mi, da bi se rado še slepomišilo. Mi to odločno odklanjamo! Iz državnega budžeta naj se nam da kolikor največ more — ne da bi se zato še obremenjeval narod — predvsem in v prvi vrsti se nam pa morajo vrniti dolgovi, in mi bomo sami našli možnosti, da pokrijemo še ostale potrebe naših tovarišev.

Kar se tiče zemaljskega zbora (državni zbor invalidov), naj se to vprašanje reši takoj. Zbor naj se skliče! In če rešijo pravično to naše vprašanje, jim bomo prav gotovo rekli: HVALA! Toda če hitro ne rešijo, moramo rešitev zahtevati moško, bojevniško. Za ta državni zbor ne delam nobenega vprašanja glede stroškov. Prišla bo v Beograd disciplinirana množica vojnih žrtev, ki bo povedala, kaj se je in kaj se ni naredilo po invalidskem vprašanju. (Odobranje in ploskanje.)

Povedali smo javnosti krivice, ki se nam godé in narod vé. Narod je naše upravičene zahteve osvojil in jih kot svoje sprejel!

Ne zahtevamo samo mi vojni invalidi rešitev zaščite in priznanja vojnih žrtev — to zahteva narod! Narod, ki prispeva sredstva za vojne žrtve, zahteva to! Korak nazaj — je nemogoč! (Ploskanje in živio-klici: Živeli Slovencei!)

A koliko jih je, katerih grobovi so že zdaj preraščeni s travo, preorani, katerih se spominjajo samo še tihe solze in trpljenje preostalih vdov, otrok, očetov, mater, bratov in sester... ki so pozabljeni kakor so pozabljeni grobovi.

Po uradni statistiki Novakovića je zidalo in betoniralo s svojo krvjo in življenji svobodo Južnih Slovencev na boljše

črnogorskih	852
na srbsko-avstrijskih	13.885
na srbsko-bolgarskih	1.236
v Albaniji	1.746
na solunski fronti	2.709
na Dobruđi	1.133
na Soči -Piavi	16.504
v Galiciji-Karpatih	21.454
	59.519

Zakaj? . . . Zakaj samo grob?

(Iz zbirke: Soča—Doberdob.)

Bilo je ko sem razmišljal in je pred mano stala slika: Doberdob. Tam nekje pa se mi je zdelo, da se je glasila pesem: »Oj Doberdob, slovenskih mož in fantov grob...«

In preko slike Doberdob se je pojavljalo vprašanje: Zakaj? Zakaj ravno grob? Razmišljal sem...

Takrat, v dnevih, ko je ob Soči, Piavi, na Krasu, tam na Doberdobu — zdaj zgodovinskem spominu, s krvavim sijem ožarjenim — umiralo na žrtveniku daritve tisočtisočero slovenskih, dalmatinskih in bosanskih fantov in mož — takrat je bilo... Grom topov, sikanje kamenja, od granat razdrobljenega, in s poljubi smrti poljubljačega...

Takrat je bilo... Razmesarjena trupla, zdrobljene kosti...

Bilo je takrat... Danes statistika govori, da je bilo od 75.000 vojnih invalidov, ostankov iz bojišč, s fronte ob Soči in Piavi in z Doberdoba — 16.500, ki nimajo rok, ki nimajo nog, ki so pohabljeni, slepi... razvaline. A koliko jih je v tem velikem grobu?... Kdo jih je štel? Živi jih še in trpi in je v napotje vsem 16.500 Slovencev, Srbov in Hrvatov...

Neznatni so spomini na nje. Še bolj neznatni kakor na padle. Teh se vsaj spominja ob kakšni priliki pesem, jokajoča: »Oj Doberdob, slovenskih mož in fantov grob...« In zopet je vse tiho...

Zakaj? — Zakaj ravno grob? Nепrestano me gleda to vprašanje s steklenimi očmi...

Zakaj je v tebi »Oj Doberdob...« le samo jok, resignacija, zakaj je v tebi le slovenskih mož in fantov grob? Samo grob? — Kaj zares nisi v zgodovino Jugoslavije ničesar zapisal, ničesar vklesal? Ali morda vendar ni bila na tebi daritev fantov in mož, ki so jih darovali tujci v klavni dar za zmago tujčevu, za zmago Germanstva, enaka prokletstvu Balaamovemu? Šel je prerok Balaam, — piše knjiga knjig, — da prekolne polke Izraelove, izvoljenega ljudstva. Ali zgodilo se je, da

In med njimi je bilo 14.920 neoženjenih in 59.515 oženjenih, ki so imeli otroke od 7 let starosti naprej, skupaj 124 tisoč 829 otrok.

Kako gleda teh 124.829 otrok zdaj svojega pohabljenega očeta, mater vдово in kaj jim vstaja v duši, ko se čutijo zapostavljene od drugih?

Ali to so podatki samo o priznanih 75.000 vojnih žrtev. Kaj je pa s tistimi nepriznanimi, ki jih je, kakor je bilo l. 1924. govorjeno v Narodni skupščini pri sprejemanju »Behmenovega« invalidskega zakona, 500 tisoč?

Kaj se z njimi godi, kako jim gre in kako njih otroci v svojih dušah goje domoljubje?

so usta, mesto prokletstva, izgovarjala blagoslov in poveličanje. Kaj ni morda tudi daritev slovenskih fantov in mož na Doberdobu bila daritev za svobodo Slovenije? Kaj ni morda iz krvi in življenja, junaško darovanih na Doberdobu in ob vsej Soči, vstala Slovenija kot biser Jugoslavije, vsa lepša in veličastnejša? Kaj ni Doberdob naš Kajmakčalan?

In zdelo se mi je, kakor bi slišal pesem iz daljine, a vendar čisto blizu, kakor bi jo pela vila iz Triglava:

Oj, Doberdob...
kjer tisoči so fantov, mož
življenje žrtvovali
za svobodo, za skupni dom
kri tam so prelivali,
da orel belokrili
Slovence nas zakrili,
da svobodno slovenski rod
živel bo z brati odsihdob!
Oj, Doberdob...

zato so bila darovana,
zato življenja žrtvovala
slovenskih fantov, mož,
da slaven žrtvenik ti boš —
Naš Doberdob...

(Matevž Trsteniški.)

*

In zgodilo se je, da mi je bilo odgovorjeno...

Pred me stopi človek. Ne, nekoč je bil človek. Zdaj je samo še razvalina, porušena. Gledam ga. V njem je še vedno nekak ponos. Skrit sicer, ne zavedajoč se tega, ali ponos.

Visokorastel je ta človek. Iz izstradanega, zguanega obraza, vsega izmučenega, gledajo oči, ki kriče:

Zakaj sem trpel?
»Kaj bi radi?« ga vprašam.
»Kaj bi rad,« je odvrnil in premišljal.
»Kako bo z novim invalidskim zakonom? Kajti, glejte, invalid sem, bojevnik iz tistih dni...«

»Bo,« sem rekel in prijemalo me je za grlo. Zakaj v cunje je bila izpremenjena

Plenarna seja Središnjega odbora v dnevih 22.—24. januarja 1938 v Beogradu. Delegati z vseh 33 Oblastnih odborov so bili navzoči, slika jih kaže le del v sejni dvorani. 1. Predsednik Središnjega odbora Božidar Nedić; 2. Predsednik O. O. za Slovenijo Matko Stefe; 3. Franjo Geč, predsednik K. O. Maribor; 4. Predsednik O. O. Novi Sad, Tone Kepić, invalid-dobrovoljec, ki je tudi Slovenec.

Drobec iz nepopolne statistike . . .

Statistični zapiski govore o 75.000 vojnih žrtev, ki jih je še pustilo »Invalidsko Kosovo« (črtanih po statistiki 1925 240.000), da je med njimi

Srbov	33.666
Hrvatov	21.306
Slovencev	11.467

Ostali so Nemci, Madjari, Romuni, Bolgari, Čehoslovaki, Turki itd.

In bili so ti vojni invalidi cvet fantov in mož, jedra življenja, jekla in dragulji, kajti izmed njih je vojnih žrtev, starih od 20 do 50 let 73.500, ki so danes razvaline.

Kilogram smrti . . .

Slovenski dnevnik, ki izhaja v Chicagu, Združ. države, »Prosveta«, je prinesel tole zgodbi.

Prekopaval je prhko, globoko se udarajočo prst, potem se je sklonil, pobral in v ožuljeni roki nekaj ogledoval.

»Kaj iščete tu, dragi gospod?« Malo se je obrnil, naslonil na težko motiko in odprl silno obdelano roko.

»Smrt, signore, svinčeno smrt — šrapnelove kroglice.«

»Sedaj, dvajset let po vojni?«

»Da. Dvajset let že kopljemo tukaj in dela je še vedno dosti. Tem tukaj,« pokazal je na kup mrtvaških kosti, »so prinesle te kroglice smrti, nam pa sedaj prehrano.«

»Koliko jih skopljem na dan? Deset, dvanajst kilogramov, kakršno je pač vreme. Potem jih nesem v dolino in dobim za vsak kilogram po 2 liri.«

»In vsak dan ležete sem gori, poltretji tisoč metrov visoko?«

Obrnil se je k delu. Roke si je obrisal ob kolena in udaril. Na motiki je ostalo nekaj temnorjavega. Kos človeške lobanje. — Molče jo je položil malo ob stran in kopal dalje. Kupček kosti se je večal; priložil je vretenca, hrbtenice, reberca. »No, vidiš dečko, zbiram te po koščkih, tvoja mati bi te bila vesela.«

»Vojak, najbrže vaš rojak,« je zamoljal in izdiral kroglice iz ranjene laktice, »vaš rojak ali pa Bošnjak. Sedem in trideset tisoč jih leži tukaj, vsepovsod. Kjer zarinate lopato ali motiko v zemljo, potegnute lobanjo, lopatico —«

Sedem in trideset tisoč! Brez križa ob glavi, tako kakor so jih blagovolile zadetih italijanske kroglice iz nasprotnih skal. Strahotni Col di Lana v strašnih Dolomitih. Grozno bojišče v višini 2462 m v bližini Carzana, Levica, Tridenta. Čim višje v gorah, tem bližje je človek Bogu. Nesnično, včasih celo preblizu. Sedem in trideset tisoč mladeničev in mož je tu strahotno pričakalo smrt, njihove kosti se valjajo tu med svitki bodeče žice in zarjavelih granat, ljudje z doline pa izkopavajo smrtni svinec po dve liri za kilogram.

Tudi zemljo je mogoče ubiti, tudi goro je mogoče podreti in jo vreči globoko v prepad. Zemlja na Col di Lana je na veke vekov mrtva. Ubilo jo je sto in sto tisoč ton železa in svinca, bila je zadeta naravnost v srce. Prepita je s človeško krvjo in Gospod nas vseh je posušil poslednjo bilko in koreninico. Menda niti strele sem več ne udarjajo, tukaj je samo strahota, smrt in tuljenje meluzin.

Zemlja je prenasočena z železom, kamenje je stolčeno v prah. Vsak korak je

nabit s svincom, in v tej grozi so živeli ljudje.

*

Pod previsno skalo na Col di Lana je ležal okostnjak z bojno čelado na glavi. Krhek jermen je držal skupaj glavne kosti, iz obutih čevljev so gledale rjave kosti. Semkaj se je privlekel pred dvajsetimi leti in umrl po brezupnem kričanju po milosti. Zravnal sem njegove kosti v plitkem grobu; zarjavelo čelado pa sem vzel s seboj za spomin na katerokoli mamico od sedem in trideset tisoč mrtvih.

Vsak dan bi lahko napisal eno takih pretresljivih zgodbic o vsakem našem gričku, o vsakem našem človeku, ki mu je še danes, po dvajsetih letih odkar so minile grozote, odrgalo roko ali nogo, ga ubilo, pohabilo za vselej. Za dve liri, ki jih dobe za kilogram svinca, iščejo in brskajo po že razrvani zemlji, da bi živeli vsaj danes ali jutri in večkrat najdejo mesto tega smrt. Bivši vojak, ki je obiskal kraje, kjer se je nekaj boril, precej daleč od nas, je doživel isti prizor, kot jih je na Goriškem na tisoče. Ljudje prekopavajo, iščejo svinca, življenja in smrti. — Vmes so kosti, lobanje in nihče drugi se ne zmeni zanje. In ta bivši vojak je doživel to tragiko, jo zajel v skromne besede in objavil. Prinašamo jo tudi mi

v odlomku iz »Narodnih listov«, ker se nam zdi, da je opisovanje in dogodek tako blizu nam, kot njemu, ki je ponovno doživel vso tragiko našega časa, v kratkem razdobju 20 let in jo opisal preprosto v kratkem podlistku.

Ni potrebno, da danes imenujemo vse one, ki prekopavajo po Goriškem in iščejo smrt, ali so jo že našli. Hočemo opozoriti zopet s temi vrsticami, ker bi bilo sicer to naše poglavje, ki se vleče brez konca, predolgočasno. Kajti dan na dan bi morali pisati: tega in tega je raztrgala granata, ko je z motiko pri delu zadel ob njo, temu in temu je odneslo roko, ga oslepilo, ko je zbiral za preživljanje vojne ostanke in tu in tu je razneslo pet otrok, ki so se igrali z majhno, lepo granatico, misleč, da je igračka. Naj ta odlomek, vzet od drugod, opozori na vse te tihe in težke žrtve in naj jim bo skromno posvetilo.

*

In vsiljuje se nam grenkobno iz duše pesem junakov fronte na Soči in Doberdobu, kjer so umirali slovenski fantje in možje:

»Oj Doberdob,
slovenskih mož in fantov grob,
položeni na oltar za Slovenijo, ki je biser naše države Jugoslavije.

njegova tanka suknja, dasiravno je zunaj mraz. »Strašno izgledate,« se mi je izvil.

Skomignil je z ramami, a od mraza rdeči prsti so nabrekli.

»Še za jesti nimam, kaj obleka. Privadiš se, saj sem se tudi bojišča tiste dni privadil. Včeraj sem zgrizel nekako skorjo kruha. V obcestnem jarku sem jo pobral. Srečo sem imel, kajti ne najdeš kar tako kruha v obcestnem jarku.«

»Zakaj pa ne vprašate pri občini. Saj ste občan in bi morali skrbeti za vas.«

»Prosil sem...« je odgovoril. »Čevlje potrebujem. Glejte, saj skoraj nimajo podplatov.«

»Pa vam niso dali?«

»Župan!? Ne ve, kako je človeku lažnemu in prezeblu. Pa je rekel: Saj imaš 'razvidnico' da lahko beračiš. Berači in si kupi čevlje. In beračim. Vsepovsod hodim, ali kakor vidite, še zajtrkoval nisem, a se bliža že večer. Pa so mi rekli, da mi lahko vi pomagate.«

»Jaz? Kako?«

»Tako so rekli. Vi boste že vedeli.«

Kdor je že kdaj občutil tako zaupanje, vero, da lahko pomaga, a ve, da ne more, tedaj ve, kakšna je to bolečina. Prebledel sem, ali reči, da ne morem, nisem mogel. Kaj naj storim. In tedaj je on sam, kakor navdahnjen, da me reši, rekel:

»Napišite županu, v kateri občini sem doma, pismo. Napišite mu in mu povejte, naj mi pomaga. Saj nisem po svoji krivdi zdaj berač in invalid.«

»Na katerem bojišču pa ste bili?« sem vprašal

»Na raznih. Na Doberdobo pa sem jo izkupil.«

In kakor nehoti se je vzravnil in podaril:

»Jaz sem bivši bojevnik z Doberdoba!«

In ko sem ga pogledal še natančneje, se mi je zopet pojavilo vprašanje v duši, ki je nekako zasmehljivo govorilo: »Zakaj? Zato, ož Doberdob, zato si samo slovenskih mož in fantov grob, ker nisi pri-

znan, ker te ne znajo izbrusiti kot biser, kot žrtvenik za svobodo? Zato, ker ni več Matije Gubcev... samo grobovi so. Srbsko Kosovo živi! Ponosen je nanj vsak Srb in za junake, ki so ostali pohabljeni po bitki na Kosovem polju in drugih bitkah za svobodo, je skrbela »Kosovka devojka« — simbol priznanja vojnih žrtev. Doberdob pa naj bo samo slovenskih mož in fantov grob... In junak z Doberdoba, ves prezebel, raztrgan, lačen, pohabljen... berači? Ima »priznanje«, listino »razvidnico za brezposelne«...

Spoznal sem naenkrat, zakaj je v tebi, ož Doberdob, le samo jok.

»Napisal bom županu pismo,« sem rekel, »in izročili mu ga boste sami.«

»Da,« je odgovoril in nekako zadovoljstvo mu je zbežalo preko zgubanega obraza, kakor da ga je po dolgih letih zdajci nekdo rahlo, nežno pobožal.

In sem pisal:

Gospod župan!

Pišem vam to pismo in prosim, pogledajte človeka! Vglobite se v dušo in misli tega siromaka. Vaš občan je, bojevnik z Doberdoba — zdaj siromak, berač, zavrženec zato, ker je moral biti žrtvovan na žrtveniku svoboden. In klati se po svetu kakor grešnik, ki je zapravlil po svoji krivdi svoje življenje.

Bivši bojevnik s slovenske fronte ob Soči, Piavi in Dobertobu, z zgodovinskih krajev slovenskega junaštva, da se ohrani biser Jugoslavije, nima doma, čeprav je občan občine, v kateri Vi županujete. Zamislite se, gospod župan, v ta pojmi in naj se odpre slovensko in jugoslovensko srce. In če se to zgodi, gospod župan, sem prepričan, da bo junak z Doberdoba očičen, priznan in nahranjen.

Kako se je zgodilo, ne vem. Ali tisto vprašanje »zakaj«, me ni več nadlegovalo. Ali v meni in v nas vstaja ponos: Doberdob, naš Kajmakčalan!

Iv. Vuk.

Polovične vožnje za občne zборе

»Službeni List« banske uprave dravske banovine z dne 29. januarja 1938, kos 9, prinaša spremembe o raznih vozniških olajšavah splošnega značaja. Za nas je zanimiv samo novi člen, ki je vnesen kot dopolnilno pravilnika o vozniških olajšavah in prevoznih ugodnostih z dne 4. julija 1936, ki se vstavlja za členom 28 in se imenuje člen 28a, ki pravi:

Za letne skupščine kulturnih, znanstvenih, človekoljubnih, telovadnih in športnih društev in njih zvez uživajo člani društva (zveze) tako za odhod kakor za povratek na občne zборе, kongrese in skupščine popust 50% redne voznine.

Vsak član mora imeti člansko legitimacijo, izdano od društva s fotografijo.

Pri odhodu kupi celo vozno kar-

to, ki potem velja za nazaj, ter legitimacijo za kupovanje železniške vozovnice, ki se dobi pri vsaki blagajni na postaji. Ta legitimacija mora biti pri odhodu žigosana in pri povratku istotako ter tudi potrdilo, da je bil res na občnem zboru.

Društvo, ki sklicuje občni zbor, mora najmanj 15 dni pred občnim zborom poslati direktorji železnice v Ljubljani prošnjo za polovično vožnjo z navedbo kraja in časa občnega zbora. Tako polovična vožnja velja 4 dni pred občnim zborom in 4 dni po občnem zboru.

Kakor rečeno, smo to objavili zato, ker je zdaj olajšano dobiti polovično vožnjo za občne zборе tudi Udruženju, ker bo isto dovoljevala ljubljanska železniška direkcija.

Poročila iz občnih zborov

Ta poročila smo sestavili čim krajša, ker primanjkuje prostora za druge, mnogo potrebnejše in važnejše stvari. Naj nam krajevni odbori tega ne zamerijo. Saj je itak na vsakem letošnjem občnem zboru glavni poudarek invalidski zakon in to smo zapisali pri vsakem poročilu, da je tako lepa slika, koliko nas je, ki zahtevamo rešitev tega mračnega invalidskega problema.

K. O. Polzela-Št. Peter v Sav. dolini. Občni zbor je bil v nedeljo 6. febr. t. l. Bil je dobro obiskan. Prišli so člani celo od 20 do 30 km daleč. Na udeleženceh zbora je bilo videti vero, da bo novi invalidski zakon čimprej uzakonjen. Poročal je o tem delegat O. O. tov. Vuk. Poslale so se brzojavke na kneza-namestnika Pavla, na ministrski svet in na predsednika Narodne skupščine in senata z zahtevo, da se takoj uzakoni predloženi načrt invalidskega zakona. Pletilnica v Polzeli je podarila za občni zbor vsem revnim članom nogavice, kar je pohvalen znak priznanja.

K. O. Slovenska Bistrica je imel svoj občni zbor v nedeljo, 20. febr. 1938. Udeležba je bila polnoštevilna, okrog 100 navzočih invalidov in vdov! Povabljeni so bile tudi vse občine, a se niso odzvale. Župani si namreč mislijo, saj bo tudi brez nas dobro. Kakšna beda je pri vojnih vdovah viničarkah, ni za povedati. Kmetje jim plačajo za celi dan dela 5 Din. Delati morajo pri svoji hrani. Za to, da stanujejo v viničariji, morajo odslužiti znesek 200 Din in še delati razna viničarska dela. Na ministrski svet se je poslala zahteva, da se invalidski zakon takoj uzakoni.

K. O. Črnomelj je imel svoj občni zbor 16. jan. 1938, ki je bil lepo obiskan. Navzoči so bili tudi: sreski načelnik g. Potočnik, banski svetnik g. Bitnar, zastopnik sodišča g. dr. Rezelj, župan g. Klemenc, rav. mešč. šole g. Škerbenko, zastopnik ljudske šole, učitelj Zupan, uprav. pošte g. Šetina, zastopnik požarne brambe, predsednik Mestne hranilnice g. Grahek. Dr. Jure Koc, narodni poslanec, je pozdravil občni zbor pismeno in obljubil, da bo delal z vsemi silami, da se izboljša položaj invalidov.

Predsedoval je delegat Obl. odbora, tov. Štefe, ki je poročal o invalidskem problemu, ki se sedaj rešuje in mora biti rešen. Ravnatelj mešč. šole g. Šterbenk je pozdravil občni zbor tudi v imenu Osrednjega odbora Zveze bojevnikov in rekel, da Zveza bojevnikov postavlja tistim, ki so žrtvovali svoje življenje, spomenike, ki naj kličejo: Nikdar več vojne! Invalidom, ki so padlim najbližji, pa »dajte kar jim gre!«

Sreski načelnik je spregovoril nekaj besed in dal zagotovilo, da bo stalo sresko načelstvo vedno na strani vojnih žrtev.

K. O. Metlika je imel svoj občni zbor 6. febr. 1938 ter je bil lepo obiskan. Delegat O. O. tov. Tome je vodil občni zbor in govoril o novem invalidskem zakonu. Bila je sprejeta resolucija, s katero člani, navzoči na občnem zboru, odločno zahtevajo, da se mora takoj uzakoniti novi invalidski zakon.

K. O. Selca n. Skofjo Loko. Svoj občni zbor je imel 6. febr. 1938. Lepo je bil obiskan. Delegat O. O. tov. Preča je poročal o invalidskem zakonu in vsi navzoči so zahtevali, da je treba ukreniti vse, da se čimprej uzakoni.

K. O. Velika Polana v Prekmurju je imel svoj občni zbor 6. febr. 1938. Opravili so ga brez delegata O. O. in je bil

lepo obiskan. Govorilo se je o novem zakonu in poslale zahteve na odločujoča mesta, da se isti čimprej uzakoni. Vse krivice, ki jih dela sedanje »Invalidsko Kosovo«, so nezaslišane. Večina vojnih žrtev n. pr. še nima rešenja, čeravno teče zdaj že 8. leto, odkar vlada invalidski zakon 1929.

K. O. Vrhnika je imel občni zbor dne 30. jan. t. l. Delegat O. O., tov. Tomc, je poročal o novem invalidskem zakonu in vsi so z zanimanjem poslušali. Sklenili so storiti vse, kar je le mogoče, da se zakon čimprej uzakoni.

K. O. Ribnica je zboroval 6. febr. 1938 z mnogoštevilno udeležbo. Delegat O. O. je bil tov. Zore. Sklep je bil, storiti vse, da se invalidski zakon takoj uzakoni.

K. O. Tržič je zboroval 20. febr. t. l. Delegat O. O. je bil tovariš Osana. Poročal je o delovanju Udruženja za invalidski zakon in vsi navzoči so obljubili, da bodo delali kar bo kateri mogel, da se invalidski zakon čim preje uzakoni. Poslana je bila tudi brzojavna zahteva na odločujoča mesta.

K. O. Moravče. Občni zbor je bil 20. febr. t. l. Delegat, tov. Tomc, je poročal o novem invalidskem zakonu. Poslali so z zbora brzojavne zahteve na odločujoče faktorje, da se zakon čimprej uzakoni. Udeležba je bila lepa.

K. O. Soštanj je zboroval 13. febr. t. l. Tov. Zore, delegat O. O., je poročal o novem invalidskem zakonu in so bile poslane brzojavne zahteve, da se čim preje uzakoni. Udeležba je bila lepa.

Občni zbori

v mesecu marcu.

OBCNI ZBOR K. O. V BELTINCIH se bo vršil na Jožefovo, dne 19. marca 1938 ob 10. uri v osnovni šoli v Odrancih in ne v gostilni Barovič.

Vsi člani in članice, udeležite se občnega zbora. Delegat iz Ljubljane bo govoril o novem inval. zakonu. Vsak obenem naj stori svojo dolžnost in naj plača naročnino za list in članarino za 1937 in tudi za naprej za 1938. Kdor še nima članske knjižice, naj pride in jo dvigne. Pripeljte s seboj tudi svoje družinske članice in znanke.

K. O. U. V. I. DOL. LOGATEC bo imel svoj redni občni zbor na Jožefovo, dne 19. marca 1938. Že lansko leto je dal vedeti vsem svojim članom potom »Vojnega Invalida«, naj se vsak zaveda, da je član in da tudi to svojo dolžnost verno izpolnjuje. Vsak naj obvesti svojega tovariša ali tovarišico in tudi vse tiste, ki še dosedaj niso organizirani, da vsi skupaj primarširate na občni zbor, da nas bo veliko in da se nas bo slišalo. Torej 19. marca v Gasilnem domu ob 10. uri dopoldne na svidenje. V močni naši organizaciji je moč in zmaga!

VELIKE LASČE. Občni zbor Kraj. odbora Udruž. voj. invalidov v Velikih Laščah se bo vršil v nedeljo, 6. marca 1938 ob 11. uri v gostilni Vatikan.

Vabimo vse naše članice in članice, da se ga gotovo udeležite. Pa tudi tisti, ki ste bili že nekoč v naših vrstah, pa so vam bile iz enega ali drugega razloga pridobljene pravice odvzete, pridite! Obljubuje se nam nov invalidski zakon in kakor se od verodostojnih strani zatrjuje, bo novi zakon res invalidski zakon, ki bo nam vojnim žrtvam dal, kar nam gre po božji in

V nedeljo 13. marca 1938 v Maribor!

Sklican je velik zbor vojnih žrtev Krajevnega odbora Maribor

velik občni zbor,

ki bo zasedal v dvorani Zadružne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6.

Začetek ob 8. uri zjutraj.

Dnevni red: Novi invalidski zakon in druga poročila, zadevajoča občni zbor.

Vse vojne žrtve, dosedaj priznane in nepriznane, pridite vsi, kajti naš je dan, da povemo svojo besedo in zahtevo. Pripeljte s seboj svoje sorodnike in vse, ki se zanimajo za invalidsko vprašanje.

Skrajni čas je, da se uzakoni že izdelani novi invalidski zakon.

In to bomo na našem občnem zboru povedali. Zakaj, dovolj dolgo smo trpeli in molčali.

Delegat iz Ljubljane od Oblastnega odbora bo govoril.

Pričakujemo, da pridejo na ta občni zbor tudi zastopniki občin, oblasti, društev, korporacij, uradov... da bodo lahko tolmačili na odločujočih mestih zahteve vojnih žrtev, ki so postale zahteve vsega naroda.

Železniške legitimacije za polovično vožnjo

Vkljub temu, da smo podrobno opisali v »Vojnem Invalidu« v lanski septemski številki in v letošnji januarjski, kako se izdajajo letos železniške legitimacije, kdo jih izdaja in kaj vse je za to treba, nekateri Krajevni odbori še zdaj tega ne razumejo. Dogaja se celo, da pošiljajo stare železniške legitimacije finančni direktorji v Ljubljani s prošnjo, da jih podaljša. Kaj naj zdaj fin. direkcija naredi? Vrača jih nazaj, nam pa je sporočila, da poučimo svoje članice, kako in kdo izdaja in podaljšuje železniške legitimacije od 1. januarja 1938. dalje.

Prečitajte si še enkrat navodila v »Vojnem Invalidu«. Krajevni odbori, da ponavljamo, naredijo spiske vseh tistih, ki žele letos železniške legitimacije za polovično vožnjo. Mora pa vsak imeti novo, razen tistih, ki so že lani dobili novo. Plačati mora 20 Din, priložiti prepis (overovljen) uverenja od viš. inv. sodišča, ali pa tisti, ki invalidnine radi davka ne prejemajo in nimajo od viš. inv. sod. rešenja, rešenje od ljublj. inv. sodišča. V rešenju je zapisano, da ima pravico do polovične vožnje. Poleg tega pa mora vsak, kdor prejema invalidnino, priložiti zadnji odrezek, s katerim je invalidnino prejel. Slika mora biti nova.

Da bi pa iskal kdo potrdilo od finančne direkcije, češ, naj mu ga izda in potrdi, da dobiva invalidnino, je samo tratenje časa in nadlegovanje urada po nepotrebnem. Kdor pa ne dobiva invalidnine, takemu pa fin. direkcija tega tudi potrditi ne more.

Podaljševanje železniških legitimacij se vrši enako kakor zaprositve za nove.

Krajevni odbori naredijo spisek, priložijo legitimacije, ki se naj podaljšajo (letos so redki, ki imajo za podaljšati, ker prejšnje, sive, več ne veljajo, pa četudi so samo 2 leti stare), zraven rešenje in odrezek, da dobiva invalidnino. To pošljejo sreskemu načelstvu in tisto poskrbi za nadaljnje.

Poudarjamo: vsak mora v svojem srezu zaprositi za železniško legitimacijo. Lahko tudi sam, če noče preko K. O. Čitajte, ponavljamo, septembersko in in januarsko številko »Vojnega Invalida«, kjer je navodilo o izdajanju in podaljšanju železniških legitimacij.

Pripomba: V Prekmurju in v Belokrajini, kjer so vojne žrtve še pod invalidskim sodiščem v Zagrebu in to sodišče še do danes, v 8 letih, ni izdalo rešenj po invalidskem zakonu 1929, tako, da vojne žrtve v teh krajih prejema invalidnino še po zakonih iz leta 1925, velja — ker nimajo revirja, — da priložijo k prošnji za žel. legitimacijo zadnji odrezek o prejemu mesečne invalidnine.

POZOR!

Članarina se mora plačevati tako, da so v članski knjižici nalepljene markice. Kdor tega ne bo imel, se ga ne smatra kot člana. Tudi ne pri Oblastnem odboru v Ljubljani in ne pri Središnjem v Beogradu, če pride s tako knjižico, kjer ni markic.

človeški pravici. Odposlanec naše centrale, član Oblastnega odbora iz Ljubljane, nam bo orisal boj za novi zakon, kaj vse nam bo zakon nudil in kdaj ga lahko pričakujemo.

Obenem naj člani takrat plačajo zaostalo članarino in naročnino, katere je še precej na dolgu.

Torej na svidenje, vojne žrtve velikolaste in dobrepoljske občine v Vel. Laščah dne 6. marca! Odbor.

K. O. CERKNICA. Občni zbor Krajevnega odbora se bo vršil 13. marca 1938 ob 10. uri v šoli v Kaplaniji, kakor po navadi. Člani, pridite vsi, da bomo slišali o novem invalidskem zakonu. Delegat Oblastnega odbora iz Ljubljane bo poročal. Prinesite obenem vsi, ki še dolgujete na članarini in na »Vojnem Invalidu«, denar, da plačate. Tudi za leto 1938. bi bilo dobro, da plačate, da ne bo potem preveč zaostankov.

K. O. KRŠKO poziva vse vojne žrtve na občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 6. marca 1938 ob 10. uri, v šolski telovadnici v Krškem.

Z ozirom na nov invalidski zakon je v lastnem interesu vsakega invalida in vdove, da se občnega zbora udeležijo. Organizirani člani, pripeljite s seboj tudi neorganizirane invalide in vdove svojega okoliša. Čimveč nas bo, tem močnejši bo naš glas. Pridite vsi in točno. Še pred občnim zborom pa naj vsak poravna dolžno članarino in naročnino, ker na občnem zboru ni časa za take stvari.

K. O. LITIJA. Občni zbor se vrši v nedeljo, 20. marca 1938, ob 10. uri dopoldne v gostilni pri Grčarju na Ustju, občina Šmartno pri Litiji. Vse vojne žrtve našega okraja se vabijo, da pridejo na ta občni zbor, da boste tako vsi slišali poročilo delegata iz Ljubljane o novem invalidskem zakonu. Vsi člani morajo takrat plačati (kdor še dolguje) članarino in naročnino za list za leto 1938., kdor pa še dolguje za 1937, pa tudi za to leto.

K. O. SLOV. KONJICE sklicuje svoj 20. redni občni zbor 20. marca 1938 ob 9. uri v prostorih Kino-dvorane Kat. društvenega doma. Pridite vsi zagotovo. Vse vojne žrtve, ki še niso člani Udruženja, pripeljite s seboj in tudi svoje znance pripeljite. Vsak, ki še nima članske knjižice, naj prinese sliko, da se mu ista izroči. Prišel bo tudi delegat iz Ljubljane, ki bo govoril o novem invalidskem zakonu.

KRAJEVNI ODBOR V RADOVLJICI

Kakor vsako leto, se bo tudi letos vršil redni letni občni zbor za leto 1937. Občni zbor se bo vršil dne 19. marca v restavraciji »pri Kunstelju« ob 3. uri popoldne. Vsi člani in članice se ga morate brez pomislekov udeležiti, prav nobeden ne sme ostati doma. Povejte to tudi tistim, ki še niso organizirani in oni, ki so bili organizirani, pa še do sedaj niso ponovno vstopili v naše borbene vrste.

Letošnji občni zbor mora biti kakor shod za naše povabljenе člane in članice. Kajti povabili smo vse odlične osebe iz našega okoliša, vse urade, vsa društva in organizacije ter predsednike občin našega okoliša in banskega svetnika g. Jana Jakoba iz Podhoma.

Občnega zbora se bo udeležil tudi delegat Oblastnega odbora iz Ljubljane, ki bo poročal o novem invalidskem zakonu. To je posebne važnosti za našo organizacijo in naše delo, kajti bližajo se zadnje ure, ko bo moral sedanji invalidski zakon poginiti. Pokopali ga bomo ter založili v neznan prepad.

Običajno se na dan občnega zbora pobira članarina in naročnina za Vojnega Invalida. Člane in članice, posebno tisti, ki še niso za to leto ničesar plačali, naprošamo, da pridejo na dan občnega zbora že najkasneje ob pol 2. uri h Kunstelju, ker do treh moramo biti gotovi s pobiranjem članarine. Člani iz občine Begunje plačajo pri tov. Hrovatu Francu, iz občine Breznica pa pri tov. Klinerju Lovrencu. Člani iz občin Brezje, Lesce, Kropa, Radovljica, Ovšiša in Kamna gorica pa lahko plačajo pri morebitnem prihodu v Radovljico pri predsedniku ali tajniku. Občnega zbora ne smemo motiti s pobiranjem članarine. Vsak naj ima pri plačilu člansko knjižico, da se mu nalepijo markice.

Prosimo, da se vsi točno držite tega, kar smo tu omenili!

Ponovno opozarjamo še enkrat vse, da se zanesljivo udeležite občnega zbora. Vpisanih Vas je po novi kartoteki 89, dve članici sta umrli, eden je zopet na novo vpisan, tako umrlo imamo do danes že 88 vpisa-

nih, zato kličemo: vsi na svidenje dne 19. marca popoldne ob 2. uri pri »Kunstelju«!

Teden dni pred občnim zborom bomo poslali vsem vabila, predvsem pa onim, ki še niso naročniki lista. Ako bi kateri, ki čita list, ne prejel vabila, naj se drži tega reda in dneva.

Vzemite v vednost vsi, da je član Hrovat Franc iz Begunj prejel od Invalidskega sodišča v Ljubljani ugodno rešenje. Ze od leta 1924. se je boril za izgubljeno pravico. Imamo še enega člana, ki še ni prejel rešitve o prevedbi na sedanji invalidski zakon. To je edini primer iz našega okoliša. Upamo, da se bo tudi temu, našemu Frelihu Francu, kmalu ugodilo z rešitvijo, ker poteklo je že osem let kar zadeva traja, upamo, da je godna za rešitev.

TRŽIČ. Občni zbor »Gospodarske in kreditne zadruge Udruženja vojnih invalidov, Kraj. odbora Trzič« se bo vršil dne 27. marca 1938 dopoldne ob 10. uri v gostilni Perko v mali sobi.

RADEČE. Dne 27. marca ob 8. uri zjutraj bo v gostilni tov. Erjavca Alojza v Radečah USTANOVNI OBCNI ZBOR Krajevnega odbora Udruženja voj. invalidov v Radečah. Vsi v Radečah vpisani člani, udeležite se občnega zbora zagotovo in pripeljite še neorganizirane vojne žrtve s seboj, kajti velikega pomena in nujno potrebno je, da imate že enkrat svoj lastni Krajevni odbor. To še zlasti sedaj, ko je

novi invalidski zakon že na vidiku in ga bomo v najkrajšem času že imeli. Naj na občnem zboru nihče ne manjka! — K. O. Sevnica.

TREBNJE. — OBCNI ZBOR KRAJEVNEGA ODBORA udruženja vojnih invalidov v Trebnjem se vrši dne 19. marca t. l. ob 13. uri v sejni dvorani občine v Trebnjem (novo uradno poslopje).

Na občnem zboru se bo obravnavalo vprašanje novega inval. zakona. Prišel bo tudi delegat Oblastnega odbora iz Ljubljane, ki bo poročal o delu Oblastnega in Središnjega odbora za uzakonitev navedenega zakona. Zato ste vabljeni vsi, tudi tisti med vojnimi žrtvami, ki se dosedaj niste zanimali za udruženje. Dela se namreč za vse, ne pa samo za dosedaj priznane vojne invalide, vdove in sirote.

Pred pričetkom občnega zbora se bo v zgoraj omenjeni dvorani pobirala članarina za tekoče leto, kakor tudi vsi zaostanki. Krajevni odbor naproša članstvo, da plača članarino in s tem izpolni svojo dolžnost napram udruženju, da zamore to zadostiti svojim obvezam.

K. O. V ORMOŽU sklicuje občni zbor dne 13. marca 1938 v Kletarski gostilni v Ormožu ob pol 9. uri dopoldne. Ker bo prišel delegat Oblastnega odbora iz Ljubljane, pridite vsi, da boste slišali, kako je z novim invalidskim zakonom, ki je veljaven za vsako vojno žrtev. Zato na svidenje!

Naše gibanje

Kranj. Krajevni odbor obvešča vse vojne invalide, vdove in sirote, kateri pripadajo pod naše okrožje, da se v vseh ozirih, ko hočejo imeti kakšna pojasnila ali plačati članarino, oglasijo na mestni tehtnici v Kranju pri kolo-dvoru, kjer ima vse te zadeve v rokah tov. Kosmač, ki je vsak dan, razen nedelj, pri tehtnici od 7 zjutraj do 6 popoldne. To pa zato, da ne bosta motena v službi tov. predsednik Grošel in tov. blagajnik Martinjak.

Celje. Krajevni odbor v Celju je preskrbel, da dobijo vse vojne žrtve, ki kaj kupijo pri tvrdki Kramar & Mislej v Celju in pri tvrdki R. Stermeck v Celju, če kupijo za 50 Din, popusta 10%, če pri plačilu pokažejo člansko knjižico. Ko se bodo še druge tvrdke zglasile, homo to v »Vojnem Invalidu« razglasili.

SEVNICA, Dne 13. marca sklicuje K. O. članski sestanek ob 8. uri. To je takoj po prvi maši. Ker je ta sestanek zelo važen ne samo za člane, temveč tudi za kmete nečlane, pozivamo VSE člane, da se sestanka gotovo udeležijo in da pripeljejo s seboj čimveč svojih znancev-kmetov, ki niso invalidi ali voj. vdove. K. O. bo namreč v kratkem ustanovil mlekarino. Obenem pa se bo na sestanku razmotrivalo tudi o drugih gospodarskih vprašanjih.

Naši grobovi

Kraj. odbor U. V. I. v Mariboru že zopet beleži prezgodnjo smrt tovariša in 90% vojnega invalida Deutschmana Ivana iz Maribora, kateri je dne 10. febr. 1938 za vedno zatislil oči.

Rajni je tudi bil med onimi, ki mu je paragraf 99 inv. zakona iz leta 1929 odvzel invalidnino, ker je bil majhen obrtnik. Ni pa vse zlato, kar se sveti, kakor je bil opisan z izdanim rešenjem, češ, ako plačuje nad 150 Din letnega neposrednega davka, ni siromašnega stanu. Obratno pa se je ugotovilo, da je bil res jako siromašen, ker je zapuščen žena s tujo pomočjo komaj skromno pokopala svojega priljubljenega moža, in ki se ne more potolažiti pri tej smrtni izgubi.

Pogreb se je vršil v soboto, dne 12. februarja t. l. popoldne na Magdalenskem pokopališču v Pobrežju, katerega se je udeležil tudi zastopnik Kraj. odbora tov. Pirč, ki je v imenu Kraj. odbora izrazil zapuščen ženi globoko sožalje s poročilom, da ji je namesto venca poklonjena podpora Din 150.

Dragi tovariš Deutschman, nisi mogel pričakati novega inv. zakona, ker te je prezgodnja smrt rešila trpljenja, zato naj Ti bo zemlja lahka in v miru počivaj, tvoji družini pa naše sožalje.

Novo mesto. Umrj je naš član Bajc Anton iz Sel pri Rakežu. Bil je oče 6 otrok, brez premoženja. Preživljal je sebe in svoje s krpanjem čevljev. Na ruski fronti si je nakopal bolezen, ki ga je glodala in ga položila v grob. Priznan po invalid-

Udeležite se torej sestanka VSI člani in naj mnogi drugi pridejo z vami. — Plačajte članarino in naročnino; dosedaj je šele neznatno število članov isto poravnalo.

KRAJ. ODBOR UDRUZ. VOJ. INVALIDOV NOVO MESTO se najtopleje zahvaljuje mestni občini Novo mesto za nakazano podporo 500 Din ter Mestni hranilnici Novo mesto in g. narodnemu poslancu dr. Josipu Režku po 200 Din. Podpora smo porabili, kakor tudi božično O. O. 950 Din, za podporo za naročnino za list in članarino najsiromašnejšim članom, ker bi jih morali drugače radi neizpoljenih dolžnosti do organizacije nad polovico črtati in odjaviti, kar bi pa za nje lahko usodno vplivalo. Vse zamudnike člane in članice, ki imajo kaj premoženja, kar nam je znano po popisnicah, pozivamo, da svoji dolžnosti do organizacije s poravnavo članarine itd. takoj zadoste, ker te bomo pa brez usmiljenja črtali, zaostanke pa iztirjali na podlagi oblastveno odobrenih pravil in določil potom odvetnika, kar jim bo povzročilo nepotrebne stroške. Red mora biti. Brez reda ni uspeha ne upanja na zmago. Tega se zavedamo mi, zavedati se morajo tudi vsi člani, ki želijo s pomočjo našega Udruženja kaj doseči. — Krajevni odbor Novo mesto.

skem zakonu 1929 kot bolezenski invalid ni bil. Pokojnemu tovarišu večni mir, zapuščeni ženi in otrokom pa naše sožalje.

Črnomelj. Umrj je naš zvesti član, tov. Josip Plut iz Rutečne vasi. Bodi mu zemljica lahka, njegovim pa naše sožalje.

Mokronog. Koncem meseca decembra 1937 sta zatislila svoje oči za vekomaj dva 20% inv. tovariša in sicer Marolt Janez, iz Sp. Mladotič pri Mokronogu, in Krese Andrej, iz Podboršta pri St. Janžu na Dolenjskem. Vsi tovariši tuk. Udruženja želimo, da spita v miru in naj bi jim bila lahka zemljica. Preostalih pa globoko sožalje.

K. O. Kamnik. Dne 9. januarja 1938 je umrl naš zavedni član Špenko Janez iz Potrka pri Komendi. Zaradi vojnih poškodb je imel tako pokvarjene noge, da se ni mogel gibati, poleg tega pa je trpel tako pomanjkanje, da je zapadel tuberkulozi, ki ga je rešila vseh težav. Zapustil je ženo in 6 nedoraslih otrok.

Selca nad Šk. Loko. Dne 9. t. m. je umrl tov. Kovač Franc, večletni član uprave in nadzorstva K. O. Selca nad Šk. Loko, dokler se ni zaradi zaposlitve v Kranju vpisal pri tamošnjem K. O. Podlegel je zavratni tuberkulozi, katere kal je prinesel najbrže iz vojne službe in ki se ni dala ozdraviti. Moral ji je podležiti v najboljših moških letih star 41 let. Zapušča ženo in 3 nepreskrbljenih otrok. Pogreba v Selcih dne 11. t. m. se je udeležil tudi K. O. s svojim zastopstvom.

K. O. Radovljica. Dne 22. januarja t. l. je umrla naša članica Mandelj Barbara

iz Predtrga. Ker je bil njen umrli mož bolezenski invalid, so ji z zakonom 1929 vzeli invalidnino. V smislu uredbe o izpremembah in dopolnitvah se je prijavila Invalidskemu sodišču za ponovno sojenje in za priznanje invalidnine, ker je bil njen mož 80% invalid. Nad leto dni je čakala rešitve — a Vsemogočni ji je zdaj dal priznanje ter jo poklical k sebi, ker Invalidsko sodišče ni imelo časa. Naj počiva v miru!

Radovljica. Umrj je naša članica Murgelj Marija iz Begunj. Ni dočakala novega invalidskega zakona, smrt jo je rešila trpljenja in ji dala priznanje. Bodi ji zemljica lahka!

Tako se nam godi . . .

Tragedija vojne vojne žrtve. (Odlomek iz nešteti tragedij.) V Tirolah, na bojišču v tistih dneh, ko se je kopal temelj Jugoslaviji, je bojevnik Martin Bincl, tam pri Celju, kakor mnogo drugih, bil ranjen in dobil povrh še jetiko. Umrj je l. 1935., zapustil 7 drobnih otročičev izpod 16. leta starosti. Vdova in sirote so dobivale po njegovi smrti podporo-invalidnino 200 Din na mesec. Nekako, za silo, vendar s pridnim delom, se je živel. Ali zakon »Invalidsko Kosovo« iz l. 1929. ji je vzel to invalidnino. Ostala je vojna vdova s kopico otrok-vojnih sirot brez vsega. Vse prošnje, tudi na najvišja mesta, so bile neuslišane. Samo organizacija Udruženje je bila še edina, ki je pomagala — a kje, ko pa sama ni imela dovolj sredstev. Revica je garala, se mučila poleti na njivah, da je zaslužila hrano in pa, če je šlo dobro, še 10 Din na dan. S tem je otročiče preživljala. In ni čudo, da je onemogla, opešala in umrla. Bila je mučenica moderne časa. Otroci, dva sta še pod 16 let starosti, so zdaj še bolj prepuščeni zli usodi, pozabljeni, ker je oče bil žrtvovan za domovino. Novi invalidski zakon, ki bo te dni, kakor se čuje, predložen ministrskemu svetu, upamo, bo vsaj nekoliko obrisal te solze trpljenja in pozabljenja.

BELOKRAJINA

Če mi za rane nič ne dajo, naj mi vsaj moje ne zadržujejo! Tkalcič Anton, sodarski delavec, vojna žrtev v Pribineci v Belokrajini, piše:

»Čitam »Vojnega Invalida« in v njem krivice, ki se godijo vojnim žrtvam. Poslušajte, tudi meni se je zgodila taka krivica. Prestreljen sem skozi pljuča, zdravniška diagnoza pravi: »Pleurath dex« po prestrelu. Priznali so mi takrat 20%. Specijelni pregled pozneje je »konstatiral« (čuden pregled in konstatacije), da sem ozdravil. Pritožil sem se in tudi dokazal, da se mi bolezen vedno znova ponavlja. Invalidsko sodišče pa je reklo, da sem to ponavljanje boleznij po prestreljenih pljučih zakrivil sam. Torej, kaj poročate? Sam sem kriv, da imam prestreljena pljuča in čeprav je rana zarastla, posledic sem sam kriv. Morda, saj razumem. Zakaj nisem rajši mesto na fronto, pobegnil v gozdove. V toliko sem sam kriv.

Ali najhujše je pa to-le: Imam naloženega denarja nekaj čez 30.000 dinarjev v hranilnem zavodu. Ker pa so zavodi zaščiteni — vojne žrtve pa niso zaščiteni — mi tega mojega, takorekoč pristradanega in težkim delom prisluženega denarja v moji največji sili in potrebi ne plačajo. Drugega premoženja nimam, delati ne morem, ker pri delu težko diham, ker so pljuča prestreljena, in živim v največji revščini.

Ali ni to velika krivica, da moram jaz, vojna žrtev, izčrpan in bolan, še podpirati hranilne zavode z vsem svojim pristradanim premoženjem? Če mi že invalidnino ne dajo, naj mi dajo vsaj to, kar je mojega!

Sporočite mi, kako bi mogel izterjati svoj denar!

Velenje. Vojni vdovi Oblak Mariji je bilo priznanje odklonjeno, in inv. sodišče je motiviralo, da je bila obsojena radi tatvine na dva dni zapora. To jo je začudilo, ker ni bila nikdar obsojena, najmanj pa radi tatvine. In je protestirala potom Oblastnega odbora in se je izkazalo, da je pač neka Marija Oblak bila kaznovana, ki tudi živi v kraju srezkega sodišča Šoštanj, ki pa ni vojna vdova. Ko je sresko sodišče na vprašanje inv. sodišča, če je Oblak Marija brez kazni, odgovorilo, je pomotoma zamenjalo eno in isto ime. Napako je, seveda, popravilo in tako ima zdaj v rokah min. soc. politike, da odredi ponovno sojenje. Birokratizem na celi črti, vojna žrtev, ti pa trpi!

Oddam trafiko s stanovanjem na prometnem kraju v Ljubljani vojnemu invalidu ali vdovi. Ponudbe nasloviti na upravo »Vojnega Invalida«.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Matej Jevak, Miklošičeva c. 13. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani (predstavnik Albert Kolman).